ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 ½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բայց ի Բօսֆ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պաալը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱՍՔԵՐՔ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻԶԱՆԴ ՓԷՋԵԱՆ

"پوزانتيون"
ارمنجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤلى
پوزانت كچيان
طبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٣٨ نومرولو دائره مخصوصه سنده در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur–Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 127 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ԱՊՐԻԼ 2/14 | 12 ԶԻԼԴԱՅԷ 1314 | 2 ՆԻՍԱՆ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 127

ՊԱՏ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱՁԱՐ—Մոեփան էֆ. Սաֆրիչեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Ց. Գ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԷՆԻԻԲՐԻ—Համբարձում էֆ. Ջինոզեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Ցեսրոպ Ինճիճեան եղբարք. ԹՈՒՆՁ—Յովհաննէս էֆ. Գալանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ—Յովհաննէս էֆ. Յարութիւնեան. ՄԱՐԱՁ—Ահմ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ—Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԹԻԱ—Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ—Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏՅԱՏ—Միհրան էֆ. Սըրվաճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Սահակ էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ—Օննիկ էֆ. Լուսթիեան. ՌՈՏՈՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ՏԱՐԱՆԴԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէեան. ՏՐԱԶՈՆ—Սահակ էֆ. Էթմէքճեան։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/14 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՔ ՕՏԱՐԱԲՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ինչպէս մեր երկրի Ազգային Լուսերուն մէջ ծանուցուած էր, գաղթականները Վառնայէ քշելու անօրէնութեան վերջ տրուած է։ Երբ ծանուցուեցաւ թէ՝ պուլկար ոստիկանութեան ձեռք առած խիստ միջոցներուն վրայ՝ 150 հայ գաղթականք մէկ օրուան մէջ պաթում գացեր են, և ուրիշներ ալ կը պատրաստուին Օռեաա և Խրիմ ուղեւորելու, յեղաշրջումի երեւցաւ պուլկարական հանրային կարծիքին մէջ. Պուլկարները չէին որ կերակրեցին գաղթականները, այլ Անգլիացիները, Ամերիկացիները էին, որք օսկւոյ ամէն գնում Պուլկարիոյ մէջ ըրին, իրենց բերած դրամը Պուլկարիոյ մէջ ծախսելնին, թո՛ղ այն գաղթականներն որք օրուան հացին կարօտ վիճակի մէջ չէին եւած վառնա կամ Փլիփէ, այլ իրենց դրամովը ապրեցան, կամ՝նոր դործ մը բռնեցին երկրին մէջ։ — Այս մտքով եղած հրատարակութիւնները չուտով ազդեցին։ Մոֆիայէ եկած հրամանը փոխուեցաւ։ Պարապ պտրտող Հայերու ազդարարուած էր որ դործ մը գտնեն, և դործ գտնելու համար երկրին ներսերն երթալ ուղղները. Հրապոյս կը փոխադրուին երկաթուղիով։ Բայց արդէն պէտք միացած չէ այսպիսի ազդարարութեան։ Նպաստին դադրելովը, գաղթականներուն յոյսերն ալ դադրեցան, և ինքնօդնութեան չքմեղանն է որ ակաւ ամէնէն աւելի ծուլութեան հակամէտներուն անգամ։

Օտարութեան մէջ Հայերը մինչև ցարդ համբաւ մը եթէ հանած են, ծուլութեան համբաւը չէ այն։ Մէկ մէկ երկիր ուր Հայերը դաղթեր են մեծ կամ փոքր թուով դժգոհ եղած է անոնցմէ, իբրև անօգուտ, անչահ կամ դատարկապորտ տարր մը։ Դարերու պատմութիւնը նոյն դասն է որ կուտայ մեզ այս մասին։ Հնդկաստանի գաղթականները մի կողմէ, Թրխմէ, Լեհաստանի, Թրանսիլվանիոյ գաղթականները միւս կողմէ, ինչպէս եգիպտոսի, Ամերիկայի և Արեւմտեան Եւրոպիոյ Հայ գաղթականներն, ամէն ժամանակ, նոյն օրինակն է որ կ'ընծայեն տակուն աշխատասիրութեան, ժուժկալութեան, օրինապահ և երկիւղած քաղաքացիութեան։ Եւ եթէ վերջին ժամանակներս եգիպտոսի և Պուլկարիոյ գաղթականներէն ոմանց ընթացքը ցաւ պատճառեց, իրօք աղդայինկարապրելնհակառակելնուն համար էր որ ցաւ պատճառեց մեզ։ Բայց միջավայրին պայմաններուն չուտով կը համակերպին Հայերը։ եթէ լաւ միջավայրի մէջ ինկալու բախտն ունեցան, շատ չանցած իրենք ալ կ'ընծօրինակն դիրենք չըրջապատողներուն ամէն բարեմասնութիւնները։ Եւրոպական Համալսարաններուն ու բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ աշակերտներու ո՛չ մէկ դասակարգ Հայ ուսանողներէն աւելի աշխատասէր է և հոգածոյ՝ իր քննութիւններն յաջողապէս անցնելու։ Առտպատականի մէջ պարսիկ վաճառականին հետ խնդող եղնդող Հայը նոյն վաճառականն է որ այսչափ տարիներէ ի վեր Մանչեստըրի և Լիվըրպուլի մէջ իւրացուցած է անգլ. վաճառականութեան գերադանց մեթոտները։ Այսքան ճկուն, այսքան ընդունակ ցեղի մը անկարելի չէր լաւ անուն մը հանել Ֆելլահներուն երկրին կամ Պուլկարներուն մէջ։ Հետեւապէս, քանի մը դատարկապորտներու, քանի մը ստահակներու և ո՛չ դիտէ ո՛րքան պղտոր աղբիւրէ ջուր խղդ քանի մը անկարդներու եւ խռովայոյզներու ծայրայեղութիւնները՝ ո՛չ մէկ օրէնք, ո՛չ մէկ տրամաբանութիւն կը թոյլատրէ դաղթականութեան ամբողջին վիրագրել։ Ուստի, ուրախ ենք որ այս ճշմարտութիւնները ժամանակին հասկցուիր են, և պուլկար մամուլը բաւական ողջամիտ երեւոյթ է՝ տեղւոյն պաշտօնակալաց ոմանց անդէպ եռանդը չափաւորելու։ Գաղթականներուն այժմ կը մնայ արդարացնել իրենց նկատմամբ եղած նպաստաւոր ակնարկութիւնները, և անոնցմէ տակաւին դժբախտաբար գործ մը չեն բռնած, յուսով ենք որ պիտի խրախուսուին ո՛ւ է կերպիւ պարկեշտ ապրուստ մը ճարելու իրենց գլուխնուած տեղը կամ այլուր։ Աւսյ ո՛չ միայն իրենք պատիւ պիտի չտխին, այլ և իրենց պատկանած ազգութեան պատիւը վեր բռնած պիտի ըլլան օտարութեան մէջ։

ԴԱՒԱՌԱՅԻՆ ԲՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՄԷՋԻՐԷՆ

20 Մարտ 97.

Դուն ուրէք խօսուած է Խարբերդու Մէզիրէնի վրայ, որ կը գտնուի քաղաքին հարաւակողմը դաշտին մէջ, ½ ժամ հեռաւորութեամբ, արտերէ ու այգիներէ սահմանագծուած և ծառաստաններով պճնուած։ Աւիկա նշանաւոր է նախ անով որ նահանգին կառավարչանիստ վայրն է, ըլոր պաշտօնութիւնք հոս հիմնարկուած և հաստատուած են սկիզբէն ի վեր։ Երկու կողմէն լաւ չինուած կառուցքներ գինք կը կապտրանցնեն Սամսունէն Տիարպէքիր տանող ճամբուն մէջէն։ Առաջին դէեն եկող ամէն ճամբորդի աչքին գարհած չէնքն է կառավարութեան հոյակապ ապարանքը, քաղաքին արեւմտեան կողմը կառուցուած, ըստ ամենայնի յարմարութեան բարեշինութեան վայ վաղաքսական գաղափար մը կազմել տալու։ Բաւական լայնկել պողոտայ մը սկսելով, և երկու կողմէն գեղեցկաչէն ներկուած տուներու շարքով ուղիղ կ'երկարի դէպ արեւելք՝ մինչեռեն խաչաձեւելով քաղաքէն իջած երկայնագիծ պողոտան, և շարունակելով դէպ յառաջ, մին դէպի հիւսիս և միւսը դէպի հարաւ երկու գիծերով կաւարտի։ Հարաւային գծին վրայ որ Տիարպէքիր կը տանի, կառուցուած է ընդարձակ զօրանոց, իսկ հիւսիսայինին վերեւը զինուորական հոյակէն հիւանդանոց։ Քաղաքին այս հատուածը կ'արհիսպէ գրեթէ ինչ որ ունի բարեշէն և ճաշակաւոր, և յատկացուած է բնակչութեան հայ-լայֆին։ Տուները սակաւ անուն ալ երկյարկանի են, և աղիւսով չինուած՝ քարին անհամմասութեան, և յատակին—որովհետեւ դաշտի վրայ է—անյարմարութեան հետեւանօք։ Զրանկը և կարծեմ ըսելու ալ պէտք չկայ թէ քաղաքը 60—70 տարուան անցեալ մը միայն ունի և իր հնութիւն կարելի է միմիայն ներկայացնել քաղաքին հարաւային երկայնքը դնուած թաղի տուները, ցածուկ, խաւարին երդիքներով գիւղական տուներ որք կը վերաբերին երկրագործ դասակարգին, և տակաւին այնպէս կ'ապրին, թէեպա գիտելի է որ նոր ճաշակներ ասոնցմէ ոմանց մէջ ևս կը պատուաստուին և գիւղին՝ քաղաքի կերպարանափոխութեան չահեկան գիծը կը ցուցնեն։ Մէզիրէի բնակչ. ընդհանուր թիւն է 1000 տուն, իրը ⁶/₁₀ն հայ։ Բնիկ Թուրքերը, խիստ սակաւ, ըստ մեծի մասին կը բաղկանան պաշտօնաւոր դասակարդէն, որք վարձու տուներու մէջ կը նստին։ Այս պատճառաւ տուներու վարձքերն անհամեմատ բարձր են. 10 լիրայէն մինչեւ 40 և աւելի տեղւոյն և սան համեմատ։ Հայերը, դուրս ձգելով մէկ քանի տասնեակ, որք քաղաքին գիւղ եղած ժամանակամիջոցի բնիկներն են, ամենքն ալ երկրագործ, այլեւայլ դասակարդերէ հաւաքուած են։ Աւանչնութեան կարգով կը յիշենք Ախենցիները, 40-50 տարիէ ի վեր եկած հաստատուած ժամանակէն ի վեր կառավարական չրջանակներու մէջ կեանք անցուցած, 80-90 տուն։ Խարբերդէն իջածները կան որք վաճառական ու արհեստաւոր են բաւական մեծ թուով։ Հետզհետէ եկած լիցուած են, Մատենէն, Բալուէն, Զմկիածագէն, Արաբկիրէն, ամենքն ալ խանութպաններ, և արհեստաւորներ։ Հետաքրքրական է դիտել իւրաքանչիւր քաղքի արհեստական հակամտութիւններն հոս քով քովի նեղկայացուած։ Օրինակ, Մատենցիները գիտնական, սոփերիչ խանեի և դահվէճի են, Բալուեցիներն հիւան, տառձագործ, որմնադիր, Աբարկիրցիներն ոսկերչական, խանութպան (պեզազ), Զմկիածագցիները ժամագործ, իսկ քաղաքացիները կօշկակար, մանրավաճառ, վաճառական, նըպարավաճառ։ Հիսիկցիները ալ կան որ հոս խանութ ունին, նպարավաճառ, մսագործ են, ինչպէս նաև Հիւսէյնիկի գիւղացիներն, որք ամէն օր գիւղէն կ'երթան կուգան։ Եղէգիցիներն ալ,— ուրիշ գիւղ մը — Մեզիրէի հացագործներն են, թուով 12։

* * * Տեղւոյս առեւտուրը բաւական բանուկ է,— թէպէտ հիմա տըն-տեսական տագնապներն հայ առեւտրականն մէջ յետադիմութիւն մը դգալի ըրած են,— կառավարական և վիլայէթական պաշտօնեաներու յաճախութիւնն պատճառաւ։ Հայ բնակչութեան այս տարաբաժան խառնուրդին մէջ դիտելի է ճաշակներու, բարքերու ներթնկնդդեմ վիճակ, որ աւելի խառնուրդ մը եղած է մինչեւ հիմա, քան թաղադրութիւն մը, և աս է պատճառն հաւանապէս որ մինչ մեծ տալիներու գալոցական յառաջդիմութիւն բնաւ տեսնուած չէ, մինչդեռ անցեալին մէջ միւղերէցիք պիտի կրնային մէկ քանի լաւ գպրոցներ բացած ըլլալ։ Գոհացուցիչ է սակայն որ նշանակուած երեւոյթը դադրած է իր զօրութիւնն ունենալէ, և նոր սերունդը մանաւանդ, միեւնոյն քաղաքին զաւակներ, գիտցած են մէկտեղ խօսիլ և մէկտեղ գործել ազգային մանկուն աղէկ կրթութիւն մը տալու հարկին առջեւ։ Նորաչէն վարժարանն այս մասին եղած չանքերուն կենդանի պատմութիւնն է։ Հոս հայ ժողովուրդը ունի լուսաւորչական հայ կաթոլիկ, լատինական և բողոքական կրօնիներն։

ԳՐԵՆԱԴԱՆ ՊԻՏՈՒՐ ԴԱՒԱՌԱՑ

Լրագիր ընթերցողները գիտեն թէ գաւառացի աղքատ աղայոց Ձրի դասագրքեր հայթայթելու ձեռնարկ մ'ըլլի անցեալ տարի, և օժանդակութեամբ գրավաճառ Վ. Յ. Մարգարեան էֆ. ի յաջողեցաւ մեծ քանակութեամբ գիրք հաւաքել և ղրկել գաւառներն։ Ա-ըե-Լէվի Խմբագրութիւնն, որուն գլուխը կը գտնուէր Բիւզանդիոնի Խմբագրապետ Բիւզանդ էֆ. Բէչեան, ամէն կերպիւ աջակցեցաւ այս ձեռնարկի յաջողութեան։ Մէկ-երկու հեղինակ-հրատարակիչներ այն ժամանակ զայրացան ինձ դէմ՝ այս ձեռնարկս համար, զոր իրենց չհանուն վնասակար կը համարէին։ Կ'ուզէին և ինձ ալ կ'առաջարկէին որ ո՛չ թէ գիրք հաւաքեմ, այլ դրամ հանգանակեմ և այդ դրամով հեղինակներէն կամ հրատարակիչներէն գիրք գնեմ։

«Եղբա՛յր, կ'ըսէին, այս չատ սխալ բան է որ ըրիր, այս հաւաքած գրքերդ տանի մը սերտօնդներու կը բաւեն. ա՛լ երկայն ժամանակ գաւառացիք գիրք գնելու պէտք չպիտի ունենան. քանի մը տարի բերանիս հովին պիտի բանանք»։ Ես բնականաբար խուլ ըլլալու և գործը չարունակելու էի։ Այնպէս ալ ըրի, հոգ չընելով որ ինձ դէմ առելութիւն սկսած է ծնիլ այդ մէկ-երկու հեղինակ-հրատարակիչներ սրտին մէջ։ Ի վերջոյ, գրենական հանգանակութեան գործառնութեանց օր ըստ օրէ աւելի ընդարձակուիլը տեսնելով և ուղիղով ուրիշներն ալ բաժնեկից ընել այս աշխատութեան, Մարգարեան էֆ.ի հետ նախորդ Ս. Պատրիարք Հօր դիմելով գրենական հանգանակութիւնն և մատակարարութեան գործին համար մասնախմբի մը կազմութիւնը խնդրեցինք։ Մեր առաջարկն ընդունուեցաւ և Մասնախումբը կազմուեցաւ նախորդ Ուսմ. Մորչդոյ կողմէ։ Այն տուն վերջացնելով անհատական աշխատութիւնս, ցայժմ հաւաքածոյ գրքերուն և Ա-ըե-Լէվի խմբագրատան մէջ գոյացած մաս մը դրամին մատակարարութեան ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ հաշին հրատարակչի Ա-ըե-Լէվի մէջ, և աւելցած գրքերն ու գումարն յանձնուեցան Մասնախմբին, որ դիս Գրապետ ընտրելով նոյն գրքերը բերնականաբար դրաւ տրամադրութեանս ներքեւ։

Հիմա, Ն. Աղաբէկեան, դասագրքերու գործին հետաքրքրութիւն անձն, ուրբաթ օրուան Բիւզանդիոնի մէջ հարցումներ կ'ուղղէ սոյն գրենական հանգանակութեան մասին։ Ի'նչպէս եղեր է, այդ գրուածքը չեմ տեսեր նոյն օրը։ Բայց եկամ մը այսօր ուշադրութեանս ներկայացուց գայն, և կը փութամ յայտնել որ, եթէ Մասնախմբին կազմութեանէն առաջ տեղի ունեցած գործողութեանց մասին են եղած հարցումներն, հարցատէրը կարող է դիմել Աբեա-Լէվի մէջ այն ժամանակ հրատարակուած մանրամասն հաշուառութեան և լի ու լի յայտնել. իսկ եթէ Մասնախմբին կազմութենէն յետոյ իրրեւ Գրապետ ունեցած գործառնութեանցս համար են, բնականաբար անոնց մանրամասն հաշուառութիւնն ալ պիտի ներկայացուի առ Մասնախումբն, որ քննելով զայն և իւրացնելով, պիտի մատուցանէ առ Ուսումն. Յորհուրդն. այս վերջինն ալ նիւթական մասակարգութեան մասը պիտի հաղորդէ բնականաբար առ Տիւռես. Յորհուրդն, ընդել կուգեմ թէ յառաջիկայ համարատուութիւնս քննութեան քանի մը բովին պիտի անցնի արդէն. հետեւաբար Աղաբէկեանի մը համար ալ մասնաւոր համարատուութիւն մ'ընել պարտաւոր չեմ համարիր զանձս։ Եթէ վերոյիշեալ պաշտօնական մարմինք անհերն դըտնեն յառաջիկայ համարատուութիւնս, չնորհակալութիւն չեմ ուզեր, իսկ եթէ անոր մէջ սեեռնափոքր գիշդում մը տեսնեն, թո՛ղ հրատարակեն, և Ն. Աղաբէկեան թո՛ղ չքաշուի այն տանել էհ խ—կ— —ըզբաղեալ հրապարակ գալու և ըսելիքը մեր երեսին ըսելու։

Ց. Գ. ՔԱԼԱՅՃԵԱՆ

31 մարտ 97

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

Վիեննա, 9 Ապրիլ 97.

Տքդ. Լուէկըր երէկ 132 քուէից մէջէն 93ով ընտրուեցաւ Վիեննայի քաղաքապետ։ Սոսկ տեղական կարեւորութիւն ունեցող դէպք մը չէ այդ, կապուած է ընդհակառակը վերջին տարիներու Աւստրիոյ ներքին քաղաքականութեան դարձուածոյ հետ եւ մանաւանդ կը լուսարանէ գայնա, մանաւանդ ներկայ դրութիւնն որմէ ծագեցաւ Պատնիի նախարարութեան ադաչնագրը։ Բան մնասուն մէջ, այս Տքդ. Լուէկըր կ'ընտրուի քաղաքապետ. առաջին անգամ —մայիս 29, 1895—անհրաժեշտ եղած 70 ձայնով. չընդունեց ինքը։ Բազաքային ժողովը լուծուեցաւ, և ընտրութիւնը նոյն աչխան տուին իրեն 92 ձայն, ձիշդ ²/₃ն (ընդ ամենը կան 138 անդամք)։ Վերընտրուեցաւ Լուէկըր, կայսրը չվաւերացուց սակայն։ Երրորդ ընտրութեան արդիւնքն եղաւ ժողովին անվիճական լուծումը. Լուէկըրի կուսակցութիւնը չհնչեցաւ 96 ձայն, որոցմով վերստին ընտրուեցաւ քաղաքապետ. այս անգամ կայսրն անճամբ կանչեց Տքդ. Լուէկըրը — 27 ապրիլ 1896ին—և ճանաչելով անոր բարձր կարողութիւնն եւ առ վեհապետն հաւատարմութիւնը, կոչումը ըրաւ իր հայրենասիրութեան, առ այժմ կանվին հրաժարելու սոյն պաշտօնէն մինչեւ որ ժամանակաւոր արգիլքները բաժնուին։ Այժմ այդ տուները կը Թուի եկած լինել։ Լուէկըր քաղաքապետ ընտրել տուաւ իր անձնական բարեկամ Եօզէֆ Շարօպայնն, և ինք եղաւ օդնական. այս պաշտօն կայսերական վճռագրացման չի կարօտիր —ինչո՛ւ այսքան աղմուկ, երկարաձգումներ եւ կռիւներ, պիտի հարցնէ ընթերցողը։ Դուրս պատասխանը պարզ է. Տքդ. Լուէկըր մի յոյժ կարող, լուսաւորեալ, գիտուն ու պերճախօս անձնաւորութիւն է և իրրեւ այդ մինչեւ իսկ իր քաղաքական հակառակորդներու կողմէ ճանչցուած, միայն թէ հակահրէական է։ Աբեւելքի մէջ մենք գաղափար չունինք, ինչ քրէական մեղք է այդ հոս, ընդհանուր Եւրոպա, և Վիեննա մանաւանդ։ Հրեայք, որք 1848է առաջ հոս 3 օրէ աւելի չէին կրնար մնալ առանց մասնաւոր ոստիկանական արտօնութեան, դրապէս տէրն են այժմ քաղաքին հարստութեան, վաճառականութեան և մինչեւ անցեալ տարի՝ վարչութեան. զի այն ինքնակոչ ազգասական կուսակցութիւնն հրեայ է բոլորովին։ Բոլոր պանքաներն, ապահովագրութեան, Հրեից ձեռքն են. Պօլսան իրենցն է, սեղանաւոր, լուսարափս, ամենդ մէկ քրիստոնեայ չկայ նար հազար հրեայի վրայ. գրեթէ բոլոր մեծ վաճառատուները, գոհարավաճառները, փաղրիքաներները, թղամէյ, հեռագրական գործակալութիւնները Հրեից են. հազար փաստաբաններէն ոմն հարիւրը հրեայ է. համեմատութիւնն աւելի անհպատ է Բրիատենէից համար, բժիչկներու գալով, և գրեթէ բովանդակ տեղական, ինչպէս և ընդհանրապէս աւստրիական մամուլն հրեացած է, և անոնք մարտ կը մղէ իր արտասահմանի կրօնակից արհանեակներու հետ Քրիստոնէից և մինչեւ իսկ եկեղեցւոյ դէմ, ազատականութեան դիմակի ներքեւ, հեղնելով հաւատքն և կրօնաւորութիւնը, սակայն տարօրինակ կերպիւ միայն Քրիստոնեիցը։ Դաղափար չէ կարելի ունենալ թէ որքան հեռու գացած են արդէն Հրեայք այս ուղղութեան մէջ, ուր ընկերվարականք, հրեայ վարիչ-սօրոս շարքաւ առաջապահ, գոչեցող իրենց բանիւ և գործով։ Եկեղեցական մի համաժողով տեղի պիտի ունենայ, ուր մի քանի ընդհանութիւնք տեղի պէտք է ունենան. մի հրեայ կը սկսի անմիջապէս աչքառիլ որ այդ ընդհանութիւնք «ազատական» (իմա՛ հրեական) ոգւով տեղի ունենան — զի, ցաւալի է ըսել, այդ ոգին մտած է մինչեւ իսկ եկեղեցւոյ մանաւանդ բարձրաստիճան անդամներու քովն։ Այդ բաւ չէ. կը կամանդրէ մի երեկոյթ, ուր մի քանի հրեաներ ճառեր պէտք է արտասանեն քրիստոնեայ ունկդիրներու, Քրիստոնէութիւնը թոյլ նեղու պէտքին վրայ. այդ ալ դեռ բաւ չէ, երեկոյին կը հրաւիրէ բազմաթիւ քահանաներ (!՞!). մի հրեայ կ'ըսէ Ուլվուր (Հունգարիա) արտասանած մի ճառի մէջ. «Ազատութիւնը չպիտի դառնայ Հունգարիա մինչեւ որ վերջին խաչը վերջին եկեղեցւոյ առջեւ կոտոր կտոր չըլլայ.» Տքդ. Էլընպոկն, մի հրեայ Վիեննացի վաստակաւոր, ճառ խորհրդ ամիս հաս ըսաւ թէ «քրիստոնեական առաքելոյ-նէ-ներէն ապուշ բաներ են»։ Երբ մի կողմէ հարատութիւնը, վաճառականութիւնն և մամուլն ի ձեռն ունէին, միւս կողմէ մեծամասնութիւնը թէ՛ քաղաքային և նահանգային ժողովներուն մէջ և թէ ի Բարլամէնդ իրենցն էր, և կառավարութիւնն ստիպուած էր օդնել իրենց, Քրիստոնեաներու դէմ խղ (!՞)։ Այսպէս գլուխին գպրոցն, ուր հինս կատարեալ անկրօն ոգի մը կը տիրէ, ուր ճեմարաններն և համալսարանը կրօնաղրութեան ուսումն արգիլուած է, գպրոցն, որմէ խօսը բանի հեռացուցին, ուր հրեայ ոգւոյն հետ կը տիրէ նաեւ հրեայ սարսուռ, և խիստ չատաս մի հրեայ դաստատուհ, օրիորդի համար, Մալաքիա-ըհնեաց պատմութիւնը կ'ուսանէ, գիտելին է երեւակայել թէ ինչպիսի բառական ճշմարտութիւն է ուրեմն, երբ յԱւստրիա և ի մասնաւորի ի Վիեննա Քրիստոնէից դէրութեան վրայ կը խօսուի։ Այդ, Տքդ. Լուէկըր երկար տարիներէ ի վեր կ'աշխատի տանման մը դնել հրեայ արշաւման, տպատել Քրիստոնեաներն, այո՛, արդէն մինչեւ հոն հասած է որ Աւստրիոյ Քրիստոնեայք սկսած ունին հրեից ձեռքէն ազատուելու։ Դիւրին բան չէր այդ։ Հարստութիւնը, մամուլը, քաղաքային և կառավարական

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱԾՈՒՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ի 1—4 (տասն բ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԸ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԵՂՈՒՏՈՒՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ, 13 սեպտ.—Ջօր. Վասո. Ի Ջալալօղլու գիւղին մէջ ապրող հարուստ հայ մը, որ ունի մեծ ընտանիք եւ ունեցուածք, ամուսնացուցած է իր մեծ աղջիկը հարուստ հայ երիտասարդի մը հետ։ Հարսանիքին ներկայ գտնուած են նաեւ հարեւան գիւղերու հարուստ հայեր։ Հարսանիքի ընթացքին, երբ հարսն ու փեսան պարի կը բռնուին, յանկարծ ներս կը մտնեն 10 հոգի զինուած հրացաններով եւ սուրերով, որոնք կը պահանջեն, որ բոլոր ներկաները ձեռքերնին վեր բարձրացնեն։ Ասոնք կը կազմէին աւազակախումբ մը, որ կը գործէ Ալաշկերտի կողմերը։ Աւազակները կը յայտնեն, որ իրենք կը փնտռեն Ջօր. Վասոն, որ կը պատասխանէ, թէ ինքն է։ Աւազակները կը պահանջեն 3000 ոսկի։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ ինքը այդքան գումար չունի, բայց կրնայ 1500 ոսկի տալ։ Աւազակները կը համաձայնին եւ կը պահանջեն, որ գումարը անմիջապէս իրենց տրուի։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ գումարը տունն է, եւ ինքը չի կրնար ելլել։ Աւազակները կը սպառնան, որ եթէ գումարը չտրուի, ինքը պիտի սպանեն։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ ինքը պատրաստ է մեռնելու, բայց գումարը չի տար։ Աւազակները կը սկսին ծեծել Ջօր. Վասոն, որ կը գոռայ։ Հարսանիքի ներկաները կը վազեն օգնութեան։ Աւազակները կը փախչին։ Ջօր. Վասոն ծանր վիրաւորուած է։ Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ աւազակները։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉԵՂՈՒՏՈՒՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ, 13 սեպտ.—Ջօր. Վասո. Ի Ջալալօղլու գիւղին մէջ ապրող հարուստ հայ մը, որ ունի մեծ ընտանիք եւ ունեցուածք, ամուսնացուցած է իր մեծ աղջիկը հարուստ հայ երիտասարդի մը հետ։ Հարսանիքին ներկայ գտնուած են նաեւ հարեւան գիւղերու հարուստ հայեր։ Հարսանիքի ընթացքին, երբ հարսն ու փեսան պարի կը բռնուին, յանկարծ ներս կը մտնեն 10 հոգի զինուած հրացաններով եւ սուրերով, որոնք կը պահանջեն, որ բոլոր ներկաները ձեռքերնին վեր բարձրացնեն։ Ասոնք կը կազմէին աւազակախումբ մը, որ կը գործէ Ալաշկերտի կողմերը։ Աւազակները կը յայտնեն, որ իրենք կը փնտռեն Ջօր. Վասոն, որ կը պատասխանէ, թէ ինքն է։ Աւազակները կը պահանջեն 3000 ոսկի։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ ինքը այդքան գումար չունի, բայց կրնայ 1500 ոսկի տալ։ Աւազակները կը համաձայնին եւ կը պահանջեն, որ գումարը անմիջապէս իրենց տրուի։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ գումարը տունն է, եւ ինքը չի կրնար ելլել։ Աւազակները կը սպառնան, որ եթէ գումարը չտրուի, ինքը պիտի սպանեն։ Ջօր. Վասո կը պատասխանէ, թէ ինքը պատրաստ է մեռնելու, բայց գումարը չի տար։ Աւազակները կը սկսին ծեծել Ջօր. Վասոն, որ կը գոռայ։ Հարսանիքի ներկաները կը վազեն օգնութեան։ Աւազակները կը փախչին։ Ջօր. Վասոն ծանր վիրաւորուած է։ Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ աւազակները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՊՈՒՍՆԱ, 12 սեպտ.—Տեղւոյն հայոց թաղականութիւնը կազմակերպած է հոգեհանգստեան արարողութիւն մը Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ՝ ի յիշատակ Ալեքսանդր Բ. կայսեր։ Արարողութեան ներկայ գտնուած են տեղւոյն բոլոր հայ պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ հայ զինուորականները։ Եկեղեցին լեցուն էր հայերով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌՎԱԾ Ե ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 8-ին Հնդկաստանի Ալահապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած է հայ հաւատաւորութեան ժողով մը, որուն ներկայ գտնուած են 250 հաւատաւորներ։ Ժողովին նախագահած է Ս. Ղազարեան հայրը։ Ժողովին մէջ կարդացուած են Հնդկաստանի տարբեր կողմերէն հաւատաւորներէ ստացուած նամակներ, որոնք կը տեղեկացնեն, թէ հոգեւոր հովիւներ չունենալով՝ հաւատաւորները կը զրկուին հաղորդութենէ։ Ժողովը որոշած է խնդրել Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետէն, որ ուղարկէ հոգեւոր հովիւներ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌՎԱԾ Ե ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 8-ին Հնդկաստանի Ալահապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած է հայ հաւատաւորութեան ժողով մը, որուն ներկայ գտնուած են 250 հաւատաւորներ։ Ժողովին նախագահած է Ս. Ղազարեան հայրը։ Ժողովին մէջ կարդացուած են Հնդկաստանի տարբեր կողմերէն հաւատաւորներէ ստացուած նամակներ, որոնք կը տեղեկացնեն, թէ հոգեւոր հովիւներ չունենալով՝ հաւատաւորները կը զրկուին հաղորդութենէ։ Ժողովը որոշած է խնդրել Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետէն, որ ուղարկէ հոգեւոր հովիւներ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌՎԱԾ Ե ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 8-ին Հնդկաստանի Ալահապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած է հայ հաւատաւորութեան ժողով մը, որուն ներկայ գտնուած են 250 հաւատաւորներ։ Ժողովին նախագահած է Ս. Ղազարեան հայրը։ Ժողովին մէջ կարդացուած են Հնդկաստանի տարբեր կողմերէն հաւատաւորներէ ստացուած նամակներ, որոնք կը տեղեկացնեն, թէ հոգեւոր հովիւներ չունենալով՝ հաւատաւորները կը զրկուին հաղորդութենէ։ Ժողովը որոշած է խնդրել Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետէն, որ ուղարկէ հոգեւոր հովիւներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՊՈՒՍՆԱ, 12 սեպտ.—Տեղւոյն հայոց թաղականութիւնը կազմակերպած է հոգեհանգստեան արարողութիւն մը Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ՝ ի յիշատակ Ալեքսանդր Բ. կայսեր։ Արարողութեան ներկայ գտնուած են տեղւոյն բոլոր հայ պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ հայ զինուորականները։ Եկեղեցին լեցուն էր հայերով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌՎԱԾ Ե ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 8-ին Հնդկաստանի Ալահապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած է հայ հաւատաւորութեան ժողով մը, որուն ներկայ գտնուած են 250 հաւատաւորներ։ Ժողովին նախագահած է Ս. Ղազարեան հայրը։ Ժողովին մէջ կարդացուած են Հնդկաստանի տարբեր կողմերէն հաւատաւորներէ ստացուած նամակներ, որոնք կը տեղեկացնեն, թէ հոգեւոր հովիւներ չունենալով՝ հաւատաւորները կը զրկուին հաղորդութենէ։ Ժողովը որոշած է խնդրել Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետէն, որ ուղարկէ հոգեւոր հովիւներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՊՈՒՍՆԱ, 12 սեպտ.—Տեղւոյն հայոց թաղականութիւնը կազմակերպած է հոգեհանգստեան արարողութիւն մը Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ՝ ի յիշատակ Ալեքսանդր Բ. կայսեր։ Արարողութեան ներկայ գտնուած են տեղւոյն բոլոր հայ պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ հայ զինուորականները։ Եկեղեցին լեցուն էր հայերով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌՎԱԾ Ե ՀԱՅ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյս 8-ին Հնդկաստանի Ալահապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած է հայ հաւատաւորութեան ժողով մը, որուն ներկայ գտնուած են 250 հաւատաւորներ։ Ժողովին նախագահած է Ս. Ղազարեան հայրը։ Ժողովին մէջ կարդացուած են Հնդկաստանի տարբեր կողմերէն հաւատաւորներէ ստացուած նամակներ, որոնք կը տեղեկացնեն, թէ հոգեւոր հովիւներ չունենալով՝ հաւատաւորները կը զրկուին հաղորդութենէ։ Ժողովը որոշած է խնդրել Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետէն, որ ուղարկէ հոգեւոր հովիւներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

թիվ 40-ը «ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ»-Ի

ՅԱՍՎՈՑԴՈՍ

ՎԱՅՍ ԱՎԱՏԳՈՅԹ

Ա՛ս ամառը դիվերտիսմենթ կ՚ունենանք։ Ամէն տեսակ ուրախութիւններ, տարբեր զուարճութիւններ, ծանր ու թեթեւ ներկայացումներ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ ուրիշ բաներ, որոնք մեր հանդիսատեսները կը սիրեն։

«Ի՞նչ պիտի ըսէ մեր հասարակութիւնը, որ մեզ ընտելացած է ամէն տարի նոր բաներ տեսնելու», կ՚ըսէ ինքնիրեն տիկին Վիկտորիա, որ ամէն տարի ամառը կ՚երթայ Ֆրանսա, Իտալիա կամ Շվէյցարիա։ «Ի՞նչ պիտի ըսէ, որ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ կը գտնէ զինք», կ՚ըսէ ինքնիրեն տիկին Վիկտորիա, որ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ կը գտնէ զինք։

Ա՛յ, ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ կը գտնէ զինք, որովհետեւ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը տեսնէ։

Ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը տեսնէ, որովհետեւ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը ստեղծուին։

Ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը ստեղծուին, որովհետեւ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը պահանջուին։

Ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը պահանջուին, որովհետեւ ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը տեսնուին։

Ամէն տարի ամառը Պոլսոյ մէջ նոր բաներ կը տեսնուին